

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye: Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a belvízi hajókra vonatkozó hajóbizonyítványok kölcsönös elismeréséről (kodifikált szöveg)

COM(2008) 37 final – 2008/0021 (COD)

(2008/C 204/12)

2008. február 13-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 80. cikkének (2) bekezdése alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a belvízi hajókra vonatkozó hajóbizonyítványok kölcsönös elismeréséről (kodifikált szöveg)

Mivel az EGSZB teljes mértékben megfelelőnek tartja a javaslat tartalmát, és részéről további megjegyzést nem kíván hozzáfűzni, a 2008. március 12–13-án tartott, 443. plenáris ülésén (a március 12-i ülésnapon) 121 szavazattal, 6 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javaslattal kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki.

Kelt Brüsszelben, 2008. március 12-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye: Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az anyagok és keverékek besorolásáról, címkézéséről és csomagolásáról, valamint a 67/548/EGK irányelv és az 1907/2006/EK rendelet módosításáról

COM(2007) 355 final – 2007/0121 COD

(2008/C 204/13)

2007. július 13-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az anyagok és keverékek besorolásáról, címkézéséről és csomagolásáról, valamint a 67/548/EGK irányelv és az 1907/2006/EK rendelet módosításáról

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2008. február 26-án elfogadta véleményét. (Előadó: David SEARS).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2008. március 12–13-án tartott 443. plenáris ülésén (a március 12-i ülésnapon) 124 szavazattal, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Összefoglalás és ajánlások

téseit a munkavállalók és a fogyasztók biztonságának és egészségének megóvása érdekében.

1.1 Az ENSZ a tagországok nevében javaslatot terjesztett elő a „vegyi anyagok besorolása, csomagolása és címkézése” terén alkalmazandó kritériumok és eljárások „globálisan harmonizált rendszerére” (GHS). A javaslat célja, hogy élénkítse a globális kereskedelmet, és támogassa a kevésbé fejlett országok erőfeszí-

1.2 Az EGSZB messzemenőig támogatja a globális harmonizáció célkitűzését, az Európai Bizottság által javasolt végrehajtási jogszabály formáját és jogalapját, valamint azon javaslatát, hogy

a gyártók és szállítók számára előírt végrehajtási határidő egyezzen meg az „anyagok” regisztrálása tekintetében az 1907/2006/EK (REACH) rendelet által kitűzött első határidővel.

1.3 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság azon megállapításával is, hogy bár az elmúlt negyven év során kifejlesztett közösségi rendszer megváltoztatása elkerülhetetlen és széles körben elfogadott, az EU-n belül a változások várhatóan elhanyagolható rövid távú előnyökkel, ellenben magas költségekkel járhatnak. Az EGSZB ezért úgy véli, hogy az eredeti hatásvizsgálat keretében nagyobb figyelmet kellett volna fordítani a meglehetősen szokatlan körülményekre. Mivel számottevő globális értéktöbblet nem várható, a meglévő szabályozás bármely – az ENSZ-javaslat végrehajtásához nem feltétlenül szükséges – kiegészítése vagy módosítása külön egészségügyi, biztonsági vagy gazdasági indoklást igényelne. Mindenekelőtt mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy a két nagymértékben egyező rendszer közötti, szükségszerűen hosszú átmeneti időszak során a meglévő szabványok ne szenvedjenek csorbát. Az értékesítési helyen nyújtott tájékoztatás kulcsfontosságú követelmény.

1.4 Az EGSZB továbbá úgy véli, hogy az igen szoros menetrendre és az induló költségek mérséklésének igényére tekintettel rugalmasan kellene kezelni mind a javaslatot, mind annak végrehajtását. Sok évbe telt a jelenlegi rendszert olyan szintre fejleszteni, hogy megfelelő egészségvédelmet és biztonságot nyújtson az EU minden munkavállalója és fogyasztója részére, és valószínűleg így lesz ez az új globális rendszerrel is. Kulcsfontosságú azonban, hogy mind az ENSZ, mind az Európai Bizottság elegendő hosszú távú forrást szenteljen a harmonizációs folyamat folytatásának – és annak, hogy a harmonizáció végül az osztályozás alapját képező kritériumokon túl magára a széles körben forgalmazott termékek osztályozására és címkézésére is kiterjedjen majd.

1.5 Az EGSZB-t aggasztja a javaslat nagy terjedelme, mind önmagában, mind a közelmúltbeli javaslatokkal – például a REACH-rendelettel –, a számos kapcsolódó közösségi jogszabállyal és a folyamatosan szaporodó, jelenleg szükségesnek ítélt útmutatókkal együtt. Új megközelítést kell találni, ha el akarjuk kerülni az európai ipar helyrehozhatatlan károsodását (a jogszabályok utókövetésének és módosításának folyamatáról nem is beszélve). Ésszerűen nem feltételezhető, hogy minden szereplő, a legkisebb kkv tulajdonosától a nemzeti illetékes hatóságok felelős tisztviselőinek széles köréig rutinszerűen képes lesz kezelni a csak ehhez a témához kapcsolódó több mint 20 000 oldalas, kölcsönösen egymásra utaló dokumentációt. Megfelelőbb megoldást kell keresni.

1.6 E kérdéskör kapcsán az EGSZB sajnálja, hogy hiányoznak a kulcsfogalmak meghatározásai, és mindenekelőtt azt, hogy az egyedi toxikológiai jelentéssel bíró „készítmények” szó helyébe az ilyen jelentéssel nem bíró „keverékek” szó lépett. A „vegyi anyagok” és a „vegyi” jelző közösségi meghatározásának hiánya továbbra is zavart kelt a munkavállalók, a fogyasztók, a vállalatvezetők és a törvényhozók körében egyaránt. A javaslat tartalma szándéka szerint semleges és egyértelmű. Nagy lehetőséget nyújt arra, hogy egészen a részletekig menően kijavítsuk a hibákat, ami a technikai függelékek esetében már most folyamatban van.

Haladéktalanul el kell készíteni egy egységes fogalomtárat, amely az összes idevonatkozó jogszabályra érvényes, és végső soron a kulcsszavakból össze kell állítani egy szószeretetet az összes hivatalos nyelven, megjelölve azokat, amelyeknek azonos a jelentése (feltehetően a „vegyi anyag” és az „anyag” szavak) és azokat, amelyek vagy mást jelentenek, vagy nincs közülük egymáshoz (például az „árucikk” és a „termék”). A bizonyos nyelvekben meglévő kulturális félreértéseket vagy asszociációkat szintén azonosítani és kerülni kell, pl. az „anyagok” (kábitószer, alkohol vagy dohánytermékre értve) és a „vegyi anyagok” (mint terrorista- vagy egyéb illegális cselekmények eszközei) kifejezéseket illetően.

1.7 Az EGSZB továbbá felhívja a figyelmet a túlszabályozás és a túlcímkézés veszélyére, amelyek végső soron csökkentik az alapvető fontosságú figyelmeztetések hatását, és arra, hogy a munkavállalók és fogyasztók tájékoztatása nem támaszkodhat egyedül a címkékre. A címkéken természetesen fel kell tüntetni a legfontosabb információkat, és a további információk forrásait is meg kell adni. Az internetes vásárlás és egyes termékek előnyeiről és kockázatairól folytatott online információkeresés terjedése azt mutatja, hogy e témán tovább kell dolgozni. A komplex keverékek összetevőinek szabványos és kevésbé ismert neveit tartalmazó hosszú jegyzékek nem a legmegfelelőbbben szolgálják a sürgősségi ellátók és a mérgeközpontok igényeit. Az általános veszélyekre és óvintézkedésekre vonatkozó jelzések – a naprakész információkhoz szükséges kapcsolattartási adatokkal együtt – minden érintett számára megfelelőbb védelmet nyújtanak. Egyedi körülmények között, jogvédett gyártástechnológia esetén ez a megközelítés a gyártókat is megfelelő módon védi, akárcsak a jelenlegi szabályozás.

1.8 Az EGSZB megjegyzi, hogy a javaslat nem ír elő külön címkét a laboratóriumok közötti, egyetemi vagy kereskedelmi kutatási és fejlesztési célzatú, többnyire igen kis mennyiségű szállításokra. Ezt különösebb nehézség nélkül hozzá lehetne adni az ENSZ által javasolt címkézéshez, és előnyben kellene részesíteni a jelenleg javasolt rendkívül restriktív, aránytalan és költséges eltéréssel szemben.

1.9 Végezetül az EGSZB megjegyzi, hogy egyre növekvő igény lesz a világszerte, különböző jogrendszerekben felhasznált adatok és az e jogrendszerek keretében születő döntések minőségének ellenőrzésére. Bizonyosan nőni fog a nyomás az osztályozás alapját képező kritériumokon és folyamatokon túl az eredmények összehangolására. Ennek globális igénye és előnye bárki számára nyilvánvalók.

2. Bevezetés

2.1 A javaslat célja a meglévő közösségi szabályozás hozzáigazítása az ENSZ közelmúltban elfogadott, a „veszélyes” vagy „kockázatos” besorolású, különféle neven „vegyi anyagoknak”, „anyagoknak”, „keverékeknek” vagy „készítményeknek” nevezett nyersanyagok, köztes termékek és kész termékek besorolására, címkézésére és csomagolására vonatkozó „globálisan harmonizált rendszer” modelljéhez. Az új rendelet az 1967-re visszamenő európai szabályozás helyébe lép. Számos más irányelv és

rendelet – a jelenleg végrehajtás alatt álló 1907/2006/EK (REACH) rendeletet is beleértve – módosításra szorul. Az új rendszer az EU-n belül hosszú távon pozitív hatást fejt ki, feltéve, hogy sikerül visszafogni a költségeket, és néhány kisebb előny megvalósul. A javaslat általában élénkítheti a globális kereskedelmet, miközben fenntartja az emberi egészség és a környezet védelmének magas szintű normáit.

2.2 A helyettesítendő 40 éves irányelv az úgynevezett veszélyes anyagokról szóló (67/548/EGK) irányelv. Ezt általában a főként a munkavállalói biztonságot szolgáló összeurópai „vegyi anyagokra vonatkozó” szabályozás első jogi aktusának tekintik. Jelenleg a számos módosító irányelvvel és a technikai fejlődés miatti kiigazítással ez biztosítja az EU-n belüli és kívüli gyártók, forgalmazók, munkavállalók, kereskedők és fogyasztók számára a harmonizált rendszert – a jóváhagyott végpontoknak és kockázati kritériumoknak való megfelelést vizsgáló egyedi tesztek révén – a „veszélyes anyagok” besorolása; – a lehetséges kockázatok megnevezését és a biztonságos kezelési útmutatást szolgáló korlátozott számú piktogram és szabványmondatok révén – megfelelő címkézése; illetve – a rendszeres felhasználók és a sebezhető csoportok, nevezetesen a kisgyermekek védelme céljából – csomagolása terén.

2.3 Huszonegy évvel a 67/548/EGK irányelv elfogadása után a veszélyes készítményekről szóló (88/379/EGK) irányelv kiterjesztette a folyamatot az „anyagokról” (az „elemek és vegyületeik” viszonylag véges jegyzéke) a „készítmények” („két vagy több anyag keveréke”) elméletileg végtelen listájára. Elismerve, hogy az állatokon való tesztelés ilyen léptékben nem kívánatos, illetve lehetetlen, az irányelv első ízben vezette be a közösségi jogba az összetevők ismert vagy meghatározható kockázatai és a keverék legvalószínűbb kockázata közötti elméleti összefüggést. Ez az elmélet anélkül alkalmazható a készítmény besorolása, címkézése és csomagolása során, hogy további tesztelésre volna szükség.

2.4 Tekintettel arra, hogy a fogyasztóknak árusított termékek nagy többsége valóban „készítmény” (vagy akár „árucikk”), ez fontos lépést jelentett a fogyasztói biztonság felé azon termékek tekintetében, amelyek nem tartoztak olyan egyedi és restriktívabb irányelvek hatálya alá, mint a peszticidek, tisztítószeresek és kozmetikumok árusítására vonatkozó irányelvek. Az 1988-as irányelvet 1999-ben jelentékeny mértékben módosította az 1999/45/EK irányelv.

2.5 A fenti irányelvek, az azokat támogató, később szintén módosított, biztonsági adatlapokról szóló 91/155/EGK irányelvvel együtt sok éven át a munkavállaló- és fogyasztóvédelem sarokköveit alkották az EU-ban. E jogszabályok kölcsönhatásban állnak, és kihatnak szinte minden egyéb, az emberi egészség védelmére, a biztonságra és a környezetvédelemre vonatkozó EU-s jogszabályra. Folyamatos frissítésre szorulnak, hogy tükrözzék a hatály, a gyártási technológiák és a tesztelési módszerek változásait, a termékek hozzáférhetőségét és lehetséges felhasználását, valamint a mindezek következményeivel, illetve a nemkívánatos hatások enyhítésével kapcsolatos legújabb tudományos álláspontokat.

2.6 Szintén fontos tényező, hogy ezek az irányelvek „belső piaci célkitűzéseket” szolgálnak, mivel a különböző érintett termékek egységes belső piacát kívánják megteremteni az Unióban. A termékek – legyen szó nyersanyagokról, természetes vagy szintetikus anyagokról, köztes termékekről, hulladékokról, késztermékekről vagy árucikkekről – biztonságosan importálhatók és forgalmazhatók a tagállamokon belül és azok között, feltéve, hogy megfelelnek a fent említett jogszabályoknak, illetve az egyéb releváns közösségi jogszabályoknak.

2.7 2001-ben az Európai Bizottság kiadott egy fehér könyvet *A vegyi anyag-politika jövőbeni stratégiája* címmel. Ez a múlt évben a „vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról” szóló 1907/2006/EK rendelet – más néven REACH rendelet – elfogadásához vezetett. A rendeletet kísérő, vele egy időben közzétett és elfogadott 2006/121/EK irányelv tovább módosította a 67/548/EGK irányelvet a két jogszabály harmonizálása érdekében. Ez a folyamat várhatóan folytatódik, amint újabb adatok állnak rendelkezésre, vagy megváltoznak a jogalkotási igények.

2.8 A fenti jogszabályok meghatározott termékek gyártására, Unión belüli forgalmazására és piacra dobására, valamint az EU és importőr, illetve exportőr partnerei közötti kereskedelemre vonatkoznak. Ugyanakkor elkerülhetetlen volt, hogy párhuzamosan hasonló, de nem azonos rendszerek alakuljanak ki világ-szerte számos más gazdaságban, amelyekkel az EU a határain kívül és belül működő számos nagyvállalaton, illetve közép- és kisvállalaton keresztül rendszeresen kereskedik.

2.9 Számos egyéb, többnyire a gazdaság és/vagy a törvényhozási struktúra szempontjából kevésbé fejlett ország elismerte a szükségességét a „veszélyes anyagok” hasonló jellegű besorolási, címkézési és csomagolási rendszerének, de egy globálisan elismert modell jóváhagyását várja, amelyet helyi szinten alkalmaznának.

2.10 Az ENSZ az 1990-es évek elején felismerte, hogy a helyi szinten kialakított nemzeti vagy regionális rendszerek – miközben az emberi egészség, a biztonság és a környezet szempontjából létfontosságúak – akadályt jelenthetik a globális kereskedelemnek, és javaslatot dolgozott ki a „vegyi anyagok besorolásának, címkézésének és csomagolásának, valamint a biztonsági adatlapok kiállításának” globálisan harmonizált rendszerére (GHS). Ilyen harmonizációra már léteztek korábbi modellek a fuvarozási ágazatban, nevezetesen a fizikai kockázatok és a súlyosan mérgező anyagok terén.

2.11 E tágabb megközelítés kidolgozását az Egyesült Nemzetek Környezetvédelmi és Fejlesztési Konferenciáján (UNCED) 1992-ben elfogadott Agenda 21 19. fejezetében hagyták jóvá. A folyamathoz a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD), a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) és az Egyesült Nemzetek „Veszélyes Áruk Szállítása” Szakértői Albizottsága (UNSCETDG) nyújtott technikai segítséget.

2.12 Közel egy évtizednyi munka gyümölcseként mintegy 160 részt vevő ENSZ-tagország képviselői 2002 decemberében megállapodásra jutottak az új GHS technikai tartalmáról. Ugyanezen év szeptemberében a Johannesburgban megrendezett Fenn tartható Fejlődés Csúcstalálkozó (WSSD) arra bátorította az aláíró országokat, hogy „a lehető leghamarabb alkalmazzák a GHS-t annak érdekében, hogy a rendszer 2008-ra teljesen működőképesé váljon”. Az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsa 2003 júliusában elfogadta a GHS-t, amely már magába foglalta a 2008-as végrehajtási céldátumot. Ezeket a megállapo dásokat az immár kibővített Európai Unió mind a 27 tagálla mának képviselői aláírták.

2.13 2004-ben számos módosítást fogadtak el az eredeti ENSZ-javaslatához, amelyeket belefoglaltak az ENSZ által 2005-ben közzétett, a „vegyi anyagok besorolásának és címkézésének globálisan harmonizált rendszerére” vonatkozó ajánlásokba is. Ez az 540 oldalas dokumentum és későbbi módosításai a borítójához kiválasztott szín alapján „rózsaszín könyv” néven lett közismert. A releváns ENSZ-honlap részletes tájékoztatást ad arról, milyen előrelépések történtek 65 országban, köztük a 27 EU-tagországban a 2008-as céldátum felé.

2.14 Az ENSZ 2006-ban további technikai módosításokat fogadott el, amelyeket belefoglalt a rózsaszín könyv 2007-ben közzétett javított kiadásába. A javaslatok – minthogy ez a meglévő rendszerek globális harmonizálásának ilyen széles körű és komplex folyamata esetében elkerülhetetlen – vegyesen tartal maznak régi és új tesztelési kritériumokat és eredményeket, piktogramokat, szabványmondatokat és címketerveket. A külön böző szempontok együttélése és a részt vevő országok közötti egyetértés kialakítása érdekében az „építőkocka” megközelítést alkalmazták (jóllehet e szemlélet túlzott érvényre jutása termé szetesen a várt előnyök jelentős részét semmissé tenné).

2.15 Az ENSZ által javasolt modell ugyanakkor nem bír megfelelő jogi hatállyal, és az ajánlásait követni kívánó ország oknak megfelelő végrehajtási jogszabályokat kell elfogadniuk. Az EU tagállamai esetében ehhez az Európai Bizottság által előter jeszett javaslat szükséges.

2.16 Az Európai Bizottság 2004-ben kezdte kidolgozni a végrehajtási szabályozást, és 2006-ban tette közzé a GHS-sel összehangolt közösségi rendszer első tervezetét. Ugyanezen időszakban hatáértékeléseket is végeztek, illetve tettek közzé. 2006 harmadik negyedéve folyamán az interneten konzultációra került sor az érintettekkel, ezzel párhuzamosan az Európai Bizottság jogi szolgálatai számos aggályukat fejezték ki, ami az eredeti javaslat jelentős mértékű átdolgozásához vezetett. E javaslatot az Európai Bizottság végül 2007 júniusában hagyta jóvá és tette közzé. A Tanács megfelelő munkacsoportja már megkezdte a javaslat technikai elemzését. Az Európai Bizottság szokás szerint kikérte az Európai Parlament, az Európai Gazda sági és Szociális Bizottság (EGSZB), valamint a Régiók Bizottsága véleményét.

2.17 Széles körű elvárás, hogy a jelenleg folyó felülvizsgálat ne jelentse sem a harmonizációs javaslatok késedelmét, sem jelentékeny módosítását. A harmonizációtól általános vélekedés szerint kiterjedt előnyöket várnak, amelyek főként a globális kereskedelemhez kapcsolódnak, és amelyeket csökkentene a harmonizációs folyamat esetleges elakadása. Az EU-n belül

(illetve az EU kereskedelmi partnerei számára) várható költségek ugrásszerűen megnőnek, ha a végrehajtási menetrend eltér a REACH tekintetében már elfogadott menetrendtől. Az egész ségre, a biztonságra és a környezetre vonatkozó előnyöket az EU határain túl is érezni fogják, az olyan országokban, amelyek jelenleg nem rendelkeznek tényleges saját rendszerrel.

2.18 A GHS végrehajtása közvetetten hatással lesz az EU fuvarozással kapcsolatos szabályozására, valamint egy sor kapcsolódó uniós szabályozásra, a fogyasztási termékek, a vegyi anyagok egyedi célzatú kezelése, a veszélyes vagy kockázatos vegyi anyagok ellenőrzése, a munkahelyi egészség és biztonság, a hulladékkezelés és az életciklusuk végére ért termékek vonat kozásában. E területek lefedése érdekében az elkövetkezendő évek folyamán szükség esetén további javaslatok kerülnek kidol gozásra. Az Európai Bizottság szakszolgálatai 2006 augusztu sában közzétették a várhatóan érintett szabályozások teljes körű jegyzékét. A jelen javaslat magába foglalja az 1907/2006/EK rendelet (REACH) módosítását.

3. Az Európai Bizottság javaslatának összefoglalása

3.1 A javaslat 3 „kötetre” és 7 „mellékletre” tagolódik. Az angol nyelvű változatban ezek összesen több mint 2100 oldalt tesznek ki. Bár a javaslat főbb elemei a viszonylag rövid, 64 oldalas első kötetre korlátozódnak, az egész dokumentumban jelen vannak új elemek, illetve régi elemek új vagy javított értel mezései. A javaslat tehát egészében az elsődleges közösségi és nemzeti jog lényeges részének tekintendő, amely a szabályo zókat, a gyártókat, a szállítókat, a nagy- és kiskereskedőket, munkavállalókat és fogyasztókat egyaránt érinti, az EU-n belül és kívül.

3.2 A II. kötet, amely az I. mellékletet tartalmazza, a kocká zatos anyagok és keverékek részletes besorolását és a címkézési előírásokat tartalmazza (154 oldal).

3.3 A III. kötet, amely a II.–VII. mellékleteket foglalja magában, egyedi szabályok sorát állítja fel egyes anyagokra és keverékekre vonatkozóan; valamint új veszélyt jelző, illetve elővigyázatosságra vonatkozó mondatok jegyzékét; új veszélyt jelző piktogramokat; egyes veszélyes anyagok részletes harmoni zált besorolását és címkézését; illetve egy fordítási táblázatot tartalmaz, amely a felhasználók eligazodását segíti a 67/548/EGK irányelv szerinti besorolás és címkézés, illetve a rendelettervezet új követelményei és figyelmeztető mondatai között (430 oldal). E kötet végén található (meglehetősen rejtve) a rendelet egészére vonatkozó „tervezetet kísérő pénzügyi kimu tatás”, amely szükséges követelményt jelent a javaslat megfelelő értékeléséhez, de elsődleges joganyagként csekély tartós értékkel vagy jelentőséggel bír.

3.4 A IIIa. és a IIIb. kötet a 3.1., illetve a 3.2. táblázatokat tartalmazza, amelyek a fent említett III. kötetben szereplő VI. melléklet részei. Ezek együttesen a meglévő 67/548/EGK irány elvnek az I. mellékletben foglalt új szabályozási keretre való lefordítását foglalják magukba – közel 1500 oldalon felsorolva az elmúlt negyven év veszélyes anyagokkal kapcsolatos EU-s értékelési munkája során hozott besorolási és címkézési határo zatokat.

3.5 Az Európai Bizottság hatástanulmánya, amelyet a fenti dokumentációval összefüggésben kell értelmezni, az RPA és a London Economics tanácsadó cégek által készített jelentéseken alapul, és viszonylag kis terjedelmű (34 oldal).

3.6 A javaslatot az Európai Bizottság az EK-szerződés 95. cikke szerinti rendeletként definiálja, célja „az egyenlő versenyfeltételek biztosítása az anyagok és keverékek valamennyi szállítójának a belső piacon, valamint az egészség, a biztonság, a környezet és a fogyasztók védelme”.

3.7 A javaslat elismeri, hogy a meglévő közösségi szabályozás és a GHS alkalmazási köre nem azonos. Részleteiben mindkettő eltér a fuvarozás terén alkalmazandó besorolás és címkézés már nagyrészt harmonizált szabályozásától. A változásokat a javaslat igyekezett, amennyire csak lehetett, minimálisra korlátozni. Egyes esetekben további javaslatokra lesz szükség, különös tekintettel a REACH végrehajtási fázisainak időszakára.

3.8 A javaslat átvész az ENSZ által javasolt GHS-ből néhány új fogalmat és kifejezést, amelyek közül a legfigyelemreméltóbb a „keverék” kifejezés használata a „készítmény” helyett.

3.9 A javaslat elismeri, hogy minden új besorolási rendszer a laboratóriumi állapotok túlzott mértékű alkalmazásához vezethet. Ahol csak lehet, alternatív módszereket kell használni. Az Európai Bizottság javaslata kifejezetten tiltani látszik az osztályozási rendszer kapcsán az embereken és más főemlősökön végzett kísérleteket (a megoldatlan jogi és nyelvi megkülönböztetés miatt az EU különböző hivatalos nyelvein hol a „nem szabad”, hol a „nem engedhető meg” kifejezés fordul elő) – jóllehet az ENSZ a GHS modellben megengedi az efféle kísérleteket.

3.10 A javaslat elismeri a „keverékek” osztályozásához kapcsolódó problémákat. Ezért „interpolációs elveket” állít fel, hogy megkönnyítse a várhatóan hasonló hatású termékek összehasonlítását.

3.11 A javaslat gondoskodik a rövidebb elnevezések lehetőségéről az olyan, tisztán vagy keverékek összetevőiként használt anyagok esetében, amelyeknek az Elméleti és Alkalmazott Kémia Nemzetközi Uniója (IUPAC) által meghatározott hivatalos elnevezése 100 karakternél hosszabb. Az Amerikai Kémiai Társaság (CAS) által kidolgozott termékazonosítók (számok, illetve elnevezések) továbbra is használatban maradnak. A meglévő szabályozásból megtartották az olyan gyűjtőnevek használatát, amelyek pontosan azonosítják az esetleges veszélyt, anélkül hogy a keverékek pontos összetételével kapcsolatos bármely idevonatkozó szellemi tulajdonjogot sértenének.

3.12 A két rendszer között szükséges átmeneti periódus kérdése részletesen kifejtésre kerül. A javaslat világosan elismeri, hogy az új kritériumokat elsőként az „anyagokra” kell alkalmazni, és csak később a „keverékekre”. A vállalkozások főleges terheinek elkerülése érdekében nem kötelező az értékesítési

láncba már bekerült termékek („anyagok” vagy „keverékek”) besorolását vagy címkézését a vonatkozó szabályozás hatályba lépésekor felülvizsgálni.

3.13 Az Európai Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy jelöljék ki a rendelet alkalmazásáért és végrehajtásáért felelős hatóságokat – és állapítsák meg „a rendelet megsértésének arányos szankcióit”. A javaslat megjegyzi, hogy „alapvető a valamennyi illetékes hatóság közötti jó együttműködés”.

3.14 A rendelet elvileg minden anyagra és keverékre alkalmazandó, kivéve azokat, amelyekre vonatkozóan más közösségi jogszabály konkrétan szabályokat állapít meg. A kozmetikai termékek, az aromaanyagok, az élelmiszer-adalékanyagok, az állati takarmányok és állatorvosi termékek, bizonyos orvostechnikai eszközök; a polgári légi közlekedésre és a közúti vagy vasúti fuvarozásra vonatkozó szabályok hatálya alá eső termékek, valamint a lőszerek (kivéve a „pirotechnikai hatás elérése érdekében forgalomba hozott robbanóanyagokat”, pl. tűzijátékokat) kívül esnek a rendelet hatályán.

3.15 A 2006/12/EK irányelv meghatározása szerinti hulladék nem minősül a javaslat szerinti „anyagnak”, „keveréknek” vagy „árucikknek”, ezért kívül esik a rendelet hatályán.

3.16 Az 1907/2006/EK (REACH) rendelet 3. cikkének 41. pontjában meghatározott ötvözetek ugyanakkor „keverékeknek” minősülnek, és ezért a rendelet hatálya alá tartoznak, mivel feltehetően a természetben előforduló anyagok, például érc, ásványok és növényi kivonatok valódi „keverékei” (de a szó semmilyen értelmében nem „készítmények”).

3.17 A címkézési követelmények mind külsőleg, mind tartalmukban megváltoztak a meglévő EU-rendszerhez képest. Néhány meglévő piktogram helyébe új lép; másokat az első alkalommal vezetnek be. A meglévő szabványosított „R” és „S” mondatokat új „figyelmeztetések”, „figyelmeztető mondatok” és „óvintézkedésre vonatkozó mondatok” helyettesítik.

3.18 A fent említett valamennyi elfogadott figyelmeztetés, illetve mondat az EU összes hivatalos nyelvén meghatározásra kerül, és kötelezően szerepelniük kell minden egyes címkén, a termék értékesítési országától függő formában. Több nyelv használata is lehetséges, bár a rendelkezésre álló hely ezzel arányosan lecsökken. (Néhány egyedi esetben természetesen – egyes őshonos vagy bevándorló csoportok igényeinek kielégítésére – a címkék fordításait, illetve kiegészítő dokumentációkat jogilag előírt, de nem „hivatalos” nyelveken, mint a wales-i, vagy más szükséges nyelveken, mint az orosz, a török, az arab vagy a hindi, is el kell készíteni).

3.19 A javaslat elismeri, hogy az osztályozási folyamat, és így a címkézés és a csomagolás is folyamatos frissítést igényel az EU-n belül, amint új információk vagy feltételek merülnek fel, vagy a tesztelési módszerek, illetve jogi előírások megváltoznak. A jogszabály megállapítja, mely változások igényelnek cselekvést, és az ilyen esetben követendő eljárásokat is.

3.20 Az Európai Bizottság szándéka szerint a rendelet a Hivatalos Lapban való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba. Az anyagokat legkésőbb 2010. december 1-jéig lehet a jelenlegi szabályozás szerint besorolni, címkézni és csomagolni (ami egybeesik a REACH regisztrálási határidejével). A keverékeket legkésőbb 2015. június 1-jéig lehet a jelenlegi szabályozás szerint besorolni, címkézni, illetve csomagolni. Ezekről az időpontokról kezdve kizárólag az új szabályozás alkalmazható.

4. Általános megjegyzések

4.1 Az ENSZ a tagországok nevében javaslatot terjesztett elő a „vegyi anyagok besorolása, csomagolása és címkézése” terén alkalmazandó kritériumok és eljárások „globálisan harmonizált rendszerére” (GHS). Az EU tagállamai megállapodtak a modell – ideális esetben 2008-ig történő – végrehajtásáról. Az Európai Bizottság a végrehajtási jogszabályra vonatkozó javaslatát a jelen vélemény tárgyát képező rendelet formájában terjesztette elő.

4.2 Az EGSZB messzemenőig támogatja a globális harmonizáció célkitűzését, a javasolt jogszabály formáját és jogalapját, valamint azt, hogy a végrehajtási határidő egyezzen meg az „anyagok” regisztrálása tekintetében az 1907/2006/EK (REACH) rendelet által kitűzött első határidővel.

4.3 Az EGSZB megjegyzi továbbá, hogy rugalmasságot kellene tanúsítani a két rendszer párhuzamos alkalmazása terén, különösen a „keverékek” esetében, amelyek sok esetben maguk is „keverékek” „keverékei”, és amelyek meghatározható szavatossági idővel bírnak, ami hónapokban vagy akár években mérhető. Nem valószínű, hogy az átmenet teljes egészében végbement a megjelölt határidőkön belül – de szerencsére ez nem jelenti azt, hogy a folyamat hatástalan volna. Hasonló rugalmasság hiányában azonban megnőhetnek az indulási költségek, és a remélt hosszú távú előnyök is elmaradhatnak.

4.4 Az EGSZB továbbá egyetértéssel veszi tudomásul az európai bizottsági hatáselemzés bevezető megjegyzéseit, amely szerint „hosszú távon a GHS végrehajtása kifizetődőnek tűnik [...], mivel a költségmegtakarítások végül meghaladják a végrehajtás egyszeri költségeit”, bár „a végrehajtás költségeit ellenőrzés alatt kell tartani annak érdekében, hogy a GHS nettó előnyei belátható időn belül megjelenjenek [...] és elkerüljük a kkv-k felesleges költségeit és adminisztratív terheit”.

4.5 Az EGSZB kiemeli az Európai Bizottság által a tervezetet kísérő pénzügyi kimutatásban kifejtett álláspontot, amely szerint „a jogszabályjavaslat egy nemzetközi egyezmény végrehajtásához kapcsolódik. Még egy esetleges negatív előzetes értékelés sem tántorítaná el az Európai Bizottságot attól, hogy jogszabályjavaslatot terjesszen elő, mivel szakpolitikai szempontból nem tehet mást, és negatív utólagos értékelés miatt sem vonná vissza a nemzetközi szinten jóváhagyott osztályozási és címkézési rendszer végrehajtására vonatkozó kötelezettségvállalását”.

4.6 Leegyszerűsítve az Európai Bizottság úgy véli, nem volt más választása, mint a javaslat előterjesztése, a becsült vagy tényleges költségmértéktől és az esetleges hasznoktól függetlenül. Az EGSZB egyetért a jelenlegi körülmények között e megközelítés reális voltával, de sajnálja, hogy a hatáselemzés –

még ha nem is játszott kulcsszerepet a döntéshozatalban – a tervezet készítése során nem tárta fel jobban a végrehajtás várható költségeit, azok enyhítése céljából. Az, hogy egyetlen konzultáns (az RPA) egyetlen szektorról (egyes fogyasztási cikkek) készített részletes (és egymásnak ellentmondó) elemzést, azt sugallja, hogy mindez szélesebb és hatékonyabb formában is elkészíthetett volna, ha a pénz, az idő és a szándék meglelt volna hozzá. Mint minden harmonizációs folyamat esetében, a növekvő költségek és az eltűnő előnyök veszélye túlságosan is nyilvánvalónak tűnik.

4.7 Nehéz például belátni, miért származna bármilyen közvetlen előny az EU-n belül az egészség, a biztonság és a környezet szempontjából egy hosszú ideje kialakult és tökéletesen működő rendszerről egy szintén hatékony, de ismeretlen rendszerre való áttérésből. Rövid távon a fogyasztóvédelem még meg is gyengülhet a párhuzamosan futó, különböző figyelmeztetéseket, mondatokat és piktogramokat tartalmazó két rendszer miatt. Egy összehangolt, a kiskereskedelemre összpontosító oktatási és képzési program némiképp csökkentheti ennek kockázatát.

4.8 Alapvető kétségek merülnek fel annak megértésével kapcsolatban is, hogyan lehet maradéktalanul kihasználni a globális kereskedelmi előnyöket olyan országok esetében, amelyek más menetrend szerint és az alapvető követelmények eltérő értelmezésével alkalmazzák az ENSZ modelljét. A Japán és Új-Zéland általi korai alkalmazás máris aggodalmakat keltett Európában. Az Egyesült Államok esetében, ahol jelenleg 4 vagy 5 rendszer működik párhuzamosan, a modell alkalmazása távolról sem zökkenőmentes. A globálisan forgalmazott termékek esetében természetesen továbbra is szükség lesz különböző nyelvi változatokra még akkor is, ha az előírt címkék és biztonsági adatlapok harmonizálva vannak.

4.9 A legtöbb tehát, amit kijelenthetünk, hogy ez csupán egy globális harmonizációs folyamat kezdete, amely ugyanazt tükrözi, amin korábban az EU tagállamai már keresztülmentek, és amely a világméretű működtetéshez ugyanolyan szintű forrásokat, támogató rendszereket és folyamatokat igényel majd. Mindez szokatlan feladatot ró az Európai Bizottságra, és fontos, hogy a jövőben a Bizottság elegendő erőforrást szánjon arra, hogy a jelenlegi javaslaton a technikai fejlődés miatt elvégzendő elkerülhetetlen változtatások, frissítések és kiigazítások időben és hatékonyan megtörténjenek. Nem egyértelmű, hogy a tervezetet kísérő pénzügyi kimutatás, illetve a komitológiai és az ahhoz kapcsolódó vizsgálati eljárásra vonatkozó javaslatok e tekintetben megfelelően bizonyulnak-e.

4.10 Hasonló észrevételeket lehetne címezni az ENSZ-hez is, sürgetve, hogy a lehető leggyorsabban fejeződjék be a harmonizáció teljes folyamata nemcsak a besorolási kritériumok, hanem a globálisan, nagy mennyiségekben forgalmazott „vegyi alapanyagok” (és végső soron a globálisan, nagy mennyiségben forgalmazott fogyasztási cikkek többsége) esetében maguk a címkézés és csomagolás alapjául szolgáló besorolások tekintetében is. Mindkét esetben alapvető a termékek gyártói és az illetékes szabályozási szervek közötti szoros és folyamatos együttműködés.

4.11 Az EU-n belül az Európai Bizottság továbbra is kettős problémával szembesül: kezelnie kell a rendelet és a saját kapcsolódó szabályozása közötti számos, sokszor csak részlegesen definiált kölcsönhatásokat – és közben fel kell ismernie, és ki kell elégítenie az egyes szektorok igényeit, különös tekintettel a fogyasztási cikkekre. Tekintettel arra, hogy elvileg mindkét rendszer egyformán hatékony, meg kellene hagyni bizonyos rugalmasságot annak érdekében, hogy a javaslat átfogó keretei a lehető leghamarabb jóváhagyásra kerüljenek.

4.12 Hasonlóképpen a „munkavállalók” (a munkahelyen) és a „fogyasztók” (a kiskereskedelmi egységben, internetes vásárláskor, illetve otthonukban) egészsége és biztonsága természetesen továbbra is maximális védelmet kell, hogy élvezzen. A két környezet, illetve az érintettek információigénye és a rendelkezésükre álló segítségnyújtási formák azonban meglehetősen eltérőek. Ezt a javaslat csak részben ismeri fel. Nem kell mindenre egyetlen receptet alkalmazni. Tekintetbe kell venni a vásárlási szokások terén az utóbbi időben bekövetkezett fejleményeket, különösen az internetes vásárlást. Emellett a sürgősségi és elsősegélynyújtó szolgálatok és a méregközpontok szakmai jellegű igényeit is teljes mértékben figyelembe kellene venni a címkék tartalma és a megjelölt információk relevanciája tekintetében.

4.13 El kellene ismerni továbbá a címkén kívüli egyéb információforrások hozzáférhetőségét és értékét, különös tekintettel a fogyasztókra, akik a fogyasztói szervezetek vagy a gyártók, illetve szállítók internetes tájékoztatása alapján megalapozott döntést hozhatnak. Az Európai Bizottság merész kijelentése, amely szerint „a címke a fogyasztó tájékoztatásának egyedüli eszköze”, éppen ezért túlzott leegyszerűsítés. Azok számára, akik csak a címke támaszkodnak, akár jóval az eredeti vásárlás után, a világosan összeszedett, érthető és releváns tájékoztatás mindennél fontosabb. Ha viszont bárki mélyebbre kíván ásni, a jelenlegi EU-szabályozás, illetve a bevált kereskedelmi gyakorlatok szerint könnyen hozzájuthat kiegészítő tájékoztatáshoz. A kizárólag a márkahűség alapján hozott egyéni vásárlói döntések magas aránya mindkét irányba visszahat – egy terméket a vásárló egyszerűen azért biztonságosnak feltételezhet, mert azt az X vállalat gyártja – és ugyanakkor a vásárlói hűség értéke az X vállalat számára garancia arra, hogy a termékek valóban biztonságosak; ha pedig egy termék mégsem az, biztosan áttekintik, újragyártják, illetve visszahívják. (A közelmúltban több, a belső minőség-ellenőrzés mulasztásából fakadó, nyilván igen költséges önkéntes játék- és egyéb termék-visszahívási akció meglehetősen világosan szemlélteti ezt a megállapítást.)

4.14 A munkavállalók számára, és minden olyan munkahelyre belépő személy számára, ahol a kitettség általában nagyobb mértékű és/vagy hosszabb ideig tart, és ahol a legmagasabb szintű egészségügyi és biztonsági szabványok fenntartása minden érintett számára mindennapos prioritást jelent, a csomagolások és a csomagolt mennyiségek általában nagyobbak, és a címkék részletesebbek lehetnek. Itt sincs hiány kiegészítő információkból, amelyek jelentős részét a közösségi és más jogrendszerek szerint kötelező elérhetővé tenni minden feldolgozásra szánt nyersanyag, illetve köztes termék leszállításakor, vagy azt

megelőzően. Egy amerikai honlap, amely az EGSZB REACH-ről készített korábbi tájékoztató jelentése (2005. február) idején mintegy 1,4 millió anyag biztonsági adatlapját tette hozzáférhetővé, mára több mint 3,5 millió adatlapot tartalmaz – és állítása szerint naponta mintegy 10 000 újat tölt fel adatbázisába. Az uniós szabványok szerinti, megfelelő nyelvű biztonsági adatlapok mind az anyagok, mind a készítmények esetében beszerezhetők a legtöbb gyártótól és szállítótól, illetve egyes központi forrásokból – ezeknek természetesen a fogyasztók rendelkezésére kell állniuk, még mielőtt a termék első kiszállítása megtörténhet. Mivel az adatlapoknak minden gyártó és szállító minden terméke esetében minden releváns nyelven rendelkezésre kell állniuk, rendkívül nagyszámú egyéni adatlapra van szükség, ezeket rendszeresen, illetve ha új jogszabály írja elő – mint a jelen esetben –, naprakésszé kell tenni.

4.15 A fentieket kiegészítve az OECD közelmúltban (2007. június) elindított *eChemPortal* honlapja könnyű hozzáférést kínál a tagállamok és ügynökségeik – köztük az EU esetében a Vegyi Anyagok Európai Irodája – által fenntartott adatbázisokhoz. Ezek az adatbázisok több tízezer, az EU-ban gyártott és forgalmazott anyagról szolgáltatnak adatokat, és számos, betűszavakkal jelölt szervezettől származnak, köztük az ESIS (EU), a CHRIP (Japán), az OECD HPV (OECD), a SIDS HVPC (UNEP), a HPVIS (US EPA), az INCHEM (IPCS), illetve olyan ismertebb és rendszeresen használt EU-s forrásokat tesznek elérhetővé, mint az IUCLID, az ORATS, a HPVCS, az LPVCS, az ELINCS és az EINECS, egyéb ágazatspecifikus honlapokkal együtt, mint a SEED, a EUROPHYT, a PHYSAN és a CAT. Globálisan összehangolt támogató programok, például a *pharmacovigilance* és a *cosmetovigilance* biztosítják, hogy az egyedi termékek káros hatásai központilag és gyorsan regisztrálva legyenek. Támogatni kellene az ipar és a szabályozók hasonló közös korai előrejelző programjainak kiterjesztését egyéb, széles körben fogyasztott termékekre is.

4.16 Egyértelműen jó hír, hogy mindezek az adatbázisok léteznek és könnyen hozzáférhetők – és még jobb hír lenne, ha a fent említett adatokat valóban adatlapról adatlapra, termékleírásról termékleírásra naprakésszé tennék, hogy tükrözzék a GHS nemzeti és regionális végrehajtása által megkívánt részletes változtatásokat anélkül, hogy az elfogadhatatlan mértékű költségeket róna az érintett felekre – bár ezúttal sem egyértelmű, vajon e szempontot teljes mértékben figyelembe vették-e a hatáselemzés során.

4.17 Az interneten hozzáférhető információk bősége azonban a végrehajtási jogszabályok terjedelmével együtt leterhelheti, illetve jogi és intellektuális szempontból igencsak próbára teheti a szabályozó hatóságokat és a felhasználókat egyaránt. Az 1907/2006/EK (REACH) rendelet végleges, angol nyelvű, publikált változata 850 oldalt tett ki. A REACH végrehajtási projektek (RIP) és a még nem véglegesített útmutatók állítólag több mint 10 000 oldalra rúgnak. Ezek végleges formája és jogi státusa még nem ismeretes. A jelenleg tárgyalt GHS-javaslat meghaladja a 2000 oldalt. További útmutatókra is

szükség lesz a tárgyalt rendelet, illetve a mintegy 20 jelentősebb kapcsolódó jogszabály – köztük a szintén érintett 1996/82/EK (Seveso II) irányelv – végrehajtásának támogatásához. Az EU illetékes intézményei és testületei által egyedül ebben a témában előállított vagy felülvizsgált jogszabályok, illetve kapcsolódó dokumentumok mennyisége így a közeljövőben megközelíti a 20 000 oldalt. Nehéz elképzelni, hogy ez lenne a jobb szabályozás modellje – illetve, hogy ez volna az ideális módja a lisszaboni célkitűzések támogatásának, és az odafigyelő és támogató, központilag irányított EU uniós polgárokkal való megkedveltetésének.

4.18 Ha azonban ezeket az alapvető kommunikációs problémákat sikerül időben megoldani (a megoldást valószínűleg a jogszabályok szétbontása jelenti lényeges alkotóelemeikre – világosan megfogalmazott és jóváhagyott definíciókra; tesztelési módszerekre; végpontokra; eredményekre; előírt módszerekre és eljárásokra stb.; s mindezeket külön és megfelelő, de eltérő menetrend szerint kellene közzétenni és frissíteni, ahelyett hogy valamennyit egyszerre hirdetnék ki elsődleges joganyagként), valóban jelentős előnyök várhatók. Az adatbázisokra alapuló és általánosan alkalmazandó GHS kihatna, és iránymutatást jelentene mindazok számára, akik az emberi egészség és biztonság, illetve a környezet védelmének javításán munkálkodnak – és az ebből származó előnyök jóval nagyobbak lehetnek, mint a globális kereskedelem és a helyi foglalkoztatás terén várható meglehetősen csekély növekedés, amely jelenleg a javaslat gazdasági indokolásául szolgál.

5. Részletes megjegyzések

5.1 Az EGSZB tudomásul veszi, hogy a rendeletjavaslat elfogadására igen kevés idő áll rendelkezésre, ha azt akarjuk, hogy a végrehajtás menetrendje az egyszeri indulási költségek mérséklése érdekében a REACH-ben meghatározott határidőket kövesse. Az EGSZB továbbá hangsúlyozza, hogy mindez még csak a globális folyamat kezdete, amely folyamatos változásokat követel meg valamennyi részt vevő szabályozó hatóságtól, illetve minden közvetlenül érintett iparágtól és egyéb szereplőtől. Ezért nyilvánvaló szükségesség, hogy minél több felmerülő problémát megértsünk és kijavítsunk, és hogy a javaslat lényegét a lehető legrugalmasabban hajtsák végre. Tekintettel arra, hogy egy megfelelő és jól bevált rendszert helyettesítenek egy remélhetőleg ugyanolyan jó másikkal, csekély kockázattal jár az olyan eltérések engedélyezése, amelyek révén a kérelmező időt nyerhet a problémák megoldására.

5.2 Példaként említhető, hogy az Európai Bizottság szakszolgálati és a nemzeti szakértők a meglévő irányelv I. mellékletének az új rendelet VI. mellékletévé történő átültetése során – jóllehet módosították a régi mellékletet, és kiegészítették azt egy „fordítási táblázattal”, ami hasznos útmutatást jelent a régi követelményekről az újakra való áttéréshez – eltekintettek minden ilyenkor előírt ellenőrzési és jóváhagyási eljárástól, amelyre a több mint 1000 oldalnyi határozat eredetileg épült. Ha ez a melléklet azonnal hatályba lép, új erőforrásokat kell fordítani a részletes ellenőrzésre, miközben a vállalkozások többsége minden erejével azon munkálkodik, hogy eleget tegyen a REACH regisztrációs követelményeinek. Míután az uniós jogszabályok esetében gyakori, hogy elfogadásukkor a mellékletek egy részét vagy egészét üresen hagyják, az általános menetrend betartása érdekében hasonló eljáráshoz kellene folyamodni itt is. Ezzel egyúttal elkerülhető volna a követelmények helytelen

„lefordításáért”, illetve „átültetéséért” való felelősség problémája, amely felelősség a jelen pillanatban – helytelen módon – a felelős bizottsági szakszolgálatokat terhelné. Az, hogy a visszajelzések szerint e folyamat során a hatályos jogszabályokban számos hibát fedeznek fel, különösen a számos új hivatalos nyelv bevezetésével, ahol a szokásos nyelvészeti értelemben vett „fordítás” igen fontos, sovány vigaszt jelent. Tekintettel az adatok nagy mennyiségére, feltételezhető, hogy ez a folyamat újabb hibákat szül, amelyeket csak majd az adott termék gyártója vagy szállítója fedez fel a munkája során.

5.3 Hasonló megjegyzések vonatkoznak minden olyan esetre, ahol a GHS megfelelő mérlegelés nélkül a jelenlegi osztályozás, és ennél fogva a címkézés és a csomagolás szigorítását vonja magával, és potenciálisan a fuvarozási és egyéb kapcsolódó jogszabályok értelmében más hatások is várhatók. Ez lehetne a helyzet néhány széles körben használt fogyasztási cikk, például a háztartási tisztítószer esetében is, amelyek esetében az új GHS a jelek szerint olykor ésszerűtlen túlcímkézést követel meg. Gyakran idézett példa, hogy „egy általánosan használt mosószer kiöntése esetén a felhasználónak minden ruháját le kellene vetnie, és ugyanabban a mosószerben ki kellene mosnia őket” – mindez csak arra jó, hogy lejárassa a rendszert és annak alkalmazóit. Egészen bizonyos, hogy nem ez az út vezet az emberi egészség és biztonság, illetve a környezet védelmének magas szintű normáihoz. A 30. cikk (1) bekezdésében foglalt eltérés körültekintő alkalmazása, amely szerint „ha az övintézkedésekre vonatkozó mondatok [...] nyilvánvalóan szükségtelenek, akkor az ilyen mondatok elhagyandók a címkéről”, igen lényegesnek tűnik.

5.4 Szintén aggályos a szigorúbb besorolások alkalmazása, amely egyes törvénykezési gyakorlatok esetében a gyártók felelősségének korlátozását szolgálja, de szintén nem igazán járul hozzá a munkavállalók és fogyasztók megfelelő védelméhez. Nevezetesen a jelenlegi javaslat nem alkalmaz megfelelő megkülönböztetést a potenciálisan „irritáló” hatású (vagyis egyes esetekben a bőrön átmeneti és visszafordítható vörös foltokat és viszketegséget okozó), illetve a „maró” hatású termékek között (vagyis amelyek a bőr maradandó és akár visszafordíthatatlan károsodását okozzák, például erős savak, lúgok, vagy az oxigén hatása következtében). A „szemkárosodás” eshetősége önmagában jóval gyakoribb, és egyes esetekben súlyosabb következményei lehetnek, akár vakságot is eredményezhet, és ahol csak fennáll, megfelelő és könnyen felismerhető szimbólummal kellene jelezni. Mindezeket a hiányosságokat súlyosbítja az állatokon végzett tesztek önkéntes korlátozása olyan termékek esetében, amelyek közel állnak a véglegesítéshez, és amelyek címkézése és csomagolása a fogyasztóknak való forgalmazás előtt csupán a jóváhagyott besorolástól függ. Mivel az ily módon érintett termékek inkább kivételt alkotnak, semmint szabályt, a rövid távú eltérések alkalmazása lehetővé tenné, hogy a javaslat egésze késedelem nélkül elfogadásra kerülhessen.

5.5 A túlcímkézésnek emellett nemkívánatos mellékhatása is van a csomagolás tekintetében, amikor a gyermekbiztos zárák az idős vagy fogyatékkal élő személyek számára is nyithatatlanok. A termékek körültekintő kezelésére és tárolására vonatkozó tanácsok általában többet érnek, mint az olyan csomagolás, amely a felhasználók számára hozzáférhetetlenné teszi a terméket, ami miatt nyitva hagyják a tárolóedényt, vagy kevésbé biztonságos egyéb tárolási módokat keresnek tartalmának.

Az eligazító címkék, valamint a józan ész és a mindennapi tapasztalatok segítségével a fogyasztók megértik, hogy az olyan termékeket, mint a súrolószerek vagy a lefolyótisztítók, rendkívül óvatosan kell kezelni; és a legtöbb esetben viszonylag könnyen képesek sérülések nélkül kezelni a mosóport vagy a szilárd mosogatótablettákat. Ha valamennyit a „VESZELY” kulcsszó hangsúlyozásával „maró hatású” terméként tüntetjük fel, az nem szolgálja a célt, és az egész folyamat sikerét veszélyezteti.

5.6 A fenti példák megkérdőjelezzik azt is, milyen mértékben vizsgálták meg a különböző új (és régi) piktogramok, kulcsszavak és mondatok hatását a világ különböző közönségeire. Jóllehet az ENSZ által javasolt GHS meglévő formáján már túl késő változtatni, néhány kiegészítés vagy a világosságot szolgáló módosítás mégis hasznosnak bizonyulhatna. A széles körben felismert, narancssárga háttér előtt feketével rajzolt andráskereszt szimbólumának elvetése különösen sajnálatos. Hosszú időbe telik majd, amíg a helyettesítő szimbólumokat megfelelően felismerik, ami fokozott veszélyt jelent a fogyasztókra mindaddig, amíg az új szimbólumok teljesen meghonosodnak. Minél előbb meg kell kezdeni tehát a rendszeres vásárlók számára indított (és központilag támogatott) áruházi tájékoztatási programok végrehajtását. Tanulmányozni kell továbbá azok igényeit, akik interneten vásárolnak fogyasztási cikkeket, ahol a címkék ritkán láthatók a vásárlás időpontjában.

5.7 Az egyes készítmények, illetve keverékek összetevőinek azonosítása tekintetében a javaslat ésszerű módon a CAS-számok használatát írja elő (ezek jelenleg több mint 32 millió szerves és szervetlen, részben vagy egészében ismert struktúrájú anyagot foglalnak magukba, amelyek közül mintegy 13 millió besorolása szerint kereskedelmi forgalomban is hozzáférhető, gyakran igen kis mennyiségben), és az azonosítást az IUPAC, CAS vagy egyéb megnevezéssel egészíti ki. Ugyanakkor helyénvaló megjegyezni, hogy ezek a nevek csupán atomstruktúrák meghatározására, nem pedig a kockázatok vagy veszélyek azonosítására szolgálnak. Ritkán hasznosak tehát a sürgősségi ellátó helyek vagy mérgeközpontok számára, mivel általában nincsenek egyedi ellenanyagok. A hánytatásos módszer vagy a gyomorban történő semlegesítés közötti választás pedig kritikus lehet a felhasználónak nyújtott elsősegélykor. A bővebb információszerezést szolgáló utólagos kapcsolatba lépés a gyártóval, a nap bármely órájában és a hét bármelyik napján szintén kritikusnak bizonyulhat. Inkább a fenti információt kellene a felhasználóknak szánt címkéken feltüntetni a sürgős esetek esetére, mint egy-egy komplex keverék egy vagy több összetevőjének hivatalos kémiai elnevezését vagy molekuláris szerkezetét.

5.8 Ebből következik, hogy azokban az esetekben, amikor egyes összetevőknek a pontos vegyi szerkezet feltüntetését is magában foglaló megnevezése csupán a versenytársak számára bír jelentőséggel, miközben az eredeti gyártó elveszíti a hozzá kapcsolódó szellemi tulajdonjogokat, a meglévő általános készítményekről szóló irányelvben foglalt figyelmeztető jelzéseket kellene megtartani. Ez a probléma általában csak az olyan teljesítménynövelő adalékok esetében merül fel, mint a kenőolajok

és egyéb csúcstechnológiai készítmények, ahol a fogyasztók kitettsége általában korlátozott, és az általános veszélyek nyilvánvalóak, függetlenül a készítmény konkrét összetevőitől.

5.9 A fenti megfontolások felvetik a „keverék” szó javasolt használatának problémáját, amely kizárólag olyan anyagok rendszerére utal, amelyek fizikai eszközökkel szétválaszthatók, így különböztetve meg őket a „vegületektől”, illetve „anyagoktól” (amelyek ily módon nem választhatók szét). Ez a definíció, úgy tűnik, egy sor meglehetősen különböző anyagrendszert (a természetben előforduló ércek, ásványok, koncentrátumok és növényi kivonatok) vesz egy kalap alá a „készítményekkel”, amelyek lényegéhez tartozik, hogy ismert összetevők szándékosan előállított keverékei, és az összetevők alapján a végtermék kockázatai ésszerűen meghatározhatók. Az ötvözetek (és üvegek) természetesen egyike sem tartoznak bele, és külön, megfelelőbb szabályozást igényelnének mind e rendelet, mind a REACH esetében. Nem világos az sem, hogy miért zárják ki a hulladékokat mint kategóriát a rendelet alkalmazási köréből, holott egyes esetekben szerepelnek az EINECS-nyilvántartásban mint „iszap” vagy „üledék” formájában létező „anyagok”. Mindezek alapján úgy tűnik, hogy egy vegyes érc természetes formájában besorolandó anyag (bár ennek célja nem nyilvánvaló, hiszen a fogyasztókkal való kapcsolat nem valószínű, és nincs lehetőség helyettesítésére sem), a fémhulladék vagy a vegyes papírhulladék, amely adott állapotában folyamatos kezelési és újrahasznosítási eljárásokat igényel, viszont nem az. A munkahelyen a fentiek mindegyikét körültekintően kell kezelni, de nem ez a besorolás elsődleges célja, ráadásul ezek a termékek gyakran nincsenek is csomagolva és címkézve. Az ágazat- vagy munkahely-specifikus jogszabályok általában jobb védelmet biztosítanak.

5.10 A fogalommeghatározásokat tartalmuktól függetlenül maradéktalanul bele kellene foglalni a javaslatba, és nem pusztán átvenni őket a GHS-ből, vagy egyéb dokumentumokra való hivatkozással jelölni. Hasznos alkalom volna ez, hogy végre első ízben meghatározásra kerüljön a „vegyi anyag” és a „vegyi” jelző. Ha a vegyi anyag azonos – márpedig vélhetően azonos – az „anyag” fogalmával, azt világossá kellene tenni. Ez egyúttal világosabbá tenné a szóban forgó és egyéb irányelvek és rendeletek hatályát is, amelyek a szigorúbban vett „vegyipar” termékeinél jóval szélesebb körben alkalmazandók. Ezzel egyúttal világossá válna az is, hogy a „chemical” kifejezés „vegyi anyagként” való lefordítása az olyan nyelvekre, amelyek nem rendelkeznek egyetlen megfelelő kifejezéssel, nem jelenti azt, hogy ezzel párhuzamosan volnának úgymond (véltetően nem mérgező?) „nem vegyi anyagok” is. A fogalommeghatározás remélhetőleg csökkentené az olyan jól hangzó, de értelmetlen mondatokat is, mint hogy „a legtöbb árucikk vegyi anyagokat tartalmaz” ⁽¹⁾ (mit tartalmaz a többi?), vagy hogy „vegyi anyagokat szinte minden munkahelyen használnak” ⁽²⁾ (vajon mit használnak a többi munkahelyen?). Az EGSZB természetesen megérti, hogy bármely felhasznált fogalommeghatározásnak minden jogszabályban következetesnek kell lennie. Azt azonban nem fogadja el, hogy egyes jogszabályok „alapvetőbbek” volnának, mint

⁽¹⁾ Forrás: Európai Bizottság, a REACH-csel kapcsolatos „gyakran feltett kérdések”.

⁽²⁾ Forrás: A brit környezetvédelmi, élelmezési és vidékügyi minisztérium e javaslattal kapcsolatos tájékoztatója európai parlamenti képviselők számára.

mások (vagy ha ez így van, ez a javaslat egyértelműen az), és főként nem fogadja el azt, hogy minden érintettnek a teljes idevonatkozó szabályozást el kellene olvasnia csupán azért, hogy meghatározza, mit jelent, vagy éppen mit nem jelent egy szó. Ez nagy jelentőséget nyer, amikor a különböző nyelvekre történő lefordítás az eredeti változatban nem szereplő különbségeket eredményez – vagy éppen alapvető különbségeket mos el. Például a „termék” szót itt a munkahelyen vagy a fogyasztók által valószínűleg megvásárolt vagy felhasznált bármely árucikket magában foglaló, semleges értelemben használjuk. Semmiféleképpen nem szinonimája az „árucikk” szónak, amely az uniós és más jogszabályokban különleges jelentéssel bír. Angol nyelven ez elég egyértelmű, más nyelveken azonban lehet, hogy nem annyira az. Helyzettől függetlenül a jelentéskülönbséget meg kell őrizni, és a többi nyelvi és kulturális félreértést is azonosítani kell és el kell kerülni. Például az „anyagmentes környezet” kifejezésen Európában talán a világűrt értik. Az Egyesült Államokban olyan iskolát, ahol tilos az alkoholfogyasztás és a dohányzás. Számos kultúrában a tömegsajtó terroristának feltételez minden olyan személyt, akinek „vegyianyag-maradványokat” találtak a kezén vagy a ruházatán.

5.11 Minden esetben és mindenki számára világossá kell tenni, beleértve a nagyközönséget is, milyen sajátos jelentést hordoznak a rendeletben használt különböző szavak. A „veszély” szó és a „figyelmeztetés” szó együttes használatának tiltása releváns lehet a címkézés szakértőinek, bár a két szót gyakran alkalmazzák együtt a kockázat csökkentését szolgáló egyéb üzenetekben. Ha a „veszélyes” szó jelentése eltér a „kockázatos” szótól az EU (és kereskedelmi partnerei) bármely nyelvén, azt szintén tisztázni kellene. Angol nyelven a „dangerous”, illetve „hazardous” szavak jelentése kétségtelenül igen közel áll egymáshoz. Kerülni kellene továbbá az olyan rövidítések használatát, mint az „m-factor” („szorozótényező”), amelyeknek csak azokon a nyelveken van értelme, ahol a „szorozó” szó „m” betűvel kezdődik. (Az, hogy a jelenlegi jogszabályok rendszeresen hivatkoznak az „R” és „S” mondatokra a „veszélyekre” és az „ővintézkedésekre” vonatkozó mondatok kapcsán, pusztán azt mutatja, hogy a jogszabályokat angol nyelven terjesztették elő, kevéssé véve tekintetbe az egyéb nyelveket beszélők igényeit.)

5.12 Tekintettel a javaslat általános hatályára, és annak érdekében, hogy a folyamat ne vesszen el a sokmillió kis vagy akár minimális mennyiségben forgalmazott anyagról szóló adatrengetegben, hasznosnak bizonyulna egy alsó határ meghúzása, amely az éves eladott mennyiségen, a csomagolás méretén, a súlyon vagy az ismert toxicitáson alapulhatna. Hasonlóképpen megfelelő címkével kellene ellátni a kutatási és fejlesztési célokra szolgáló, többnyire laboratóriumok között és igen kis mennyiségben szállított mintákat, amely jelezné, hogy „a terméket nem tesztelték, és besorolása nem történt meg”, és hogy „kizárólag szakmai felhasználásra szolgál”, ami hasznos kiegészítése lenne a

jelenleg létező címkéknek. (Az új javaslat, amely kizárja a „tudományos kutatási és fejlesztési célú anyagokat és keverékeket”, de csak ha olyan feltételek között használják őket, mintha „rákkeltő, csírasejt-mutagén vagy reprodukciót károsító” anyagként vagy keverékként lennének besorolva, inadekvát és törölni kellene. Nincs egyértelmű érv, amely alátámasztaná, hogy a laboratóriumi veszélyek kiemelt intézkedéseket igényelnének, illetve, hogy a laboratóriumban dolgozó személyek – a józan elvárással szemben – tudatlanságuk miatt különös veszélyben volnának. Ha mégis bebizonyosodna, hogy ez így van, helyesebb volna a bevált laboratóriumi gyakorlatokról szóló EU-jogszabályokat módosítani.)

5.13 Ügyelni kellene arra is, hogy a javasolt osztályozási és címkézési folyamat – az aktuális rendszerhez hasonlóan – maradéktalanul tükrözze az egyes egyedi anyagok és készítmények, illetve keverékek kereskedelmi formájukban megmutatkozó, potenciálisan veszélyes tulajdonságait. A gyártók vagy a szállítók részéről a lehetséges, illetve várható felhasználáshoz kapcsolódó bármely kiegészítő, informális vagy szabályozatlan kockázatelemzést törölni kellene, mivel ezek nincsenek összhangban a létező uniós joggal és a ENSZ által javasolt GHS-sel.

5.14 A végrehajtás, a jelentések és a szankciók tekintetében a javaslat a felelősséget – ésszerű módon – a tagállamokra ruházza, azzal a kikötéssel, hogy a rendelkezéseknek „hatékonyak, arányosak és visszatartó erejűnek” kell lenniük, és legkésőbb a rendelet hatálybalépését tizennyolc hónappal követően értesíteni kell róluk az Európai Bizottságot. Az EGSZB ugyanakkor megjegyzi, hogy a javaslat célja – akárcsak a meglévő szabályozásé – a besorolás terén alkalmazandó kritériumok és eljárások harmonizálása, nem pedig az osztályozás eredményeinek összehangolása. A szankciók mértéke, hatása és végrehajthatósága valószínűleg kevésbé hathatós tényező, mint a gyártók azon vágya, hogy teljes és megfelelő védelmet nyújtsanak dolgozóiknak és fogyasztóiknak, akiken boldogulásuk múlik. Éppen ezért az általános javaslat összeegyeztethetősége az egyéb olyan jogszabályokkal, mint a REACH rendelet, továbbra is kritikus.

5.15 Végezetül értékelni kell a különböző jogrendszerrel rendelkező helyekről származó adatok minőségét, megvizsgálva ezek összehasonlíthatóságát, valamint azt, hogy relevánsak-e az új és komplex anyagok – beleértve az „ismeretlen vagy változó összetevőket” tartalmazó keverékek – potenciális veszélyeinek megállapítása szempontjából. Erre a célra léteznek rangsorolási rendszerek, például a Society for Chemical Hazard Communications [Társaság a Vegyi Anyagok Veszélyeiről szóló Tájékoztatásért] részéről. Bizonyos felülvizsgált adatok hozzáférhetőek a Kémiai Anyagok Toxikus Hatásának Nyilvántartásában is (RTECS). Úgy tűnik, a vélhetően az ENSZ-en belül kialakítandó megfelelő eljárást e téren még nem teljesen határozták meg, és forrásokat, illetve költségvetéseket sem rendeltek hozzá.

Kelt Brüsszelben, 2008. március 12-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Dimitris DIMITRIADIS